

Pytanie klienta: Na czym polega odrzucenie spadku?

Odrzucenie spadku jest instytucją prawa cywilnego, która pozwala m.in. uniknąć odpowiedzialności za długi spadkodawcy, czy też zmienić krąg spadkobierców w przypadku dziedziczenia ustawowego.

Możliwość odrzucenia spadku wynika bezpośrednio z art. 1012 Kodeksu cywilnego, natomiast termin w jakim należy dokonać tej czynności, aby była skuteczna został zawarty w art. 1015 § 1 k.c. i wynosi on 6 miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Początku wskazanego terminu nie należy zawsze utożsamiać z dniem śmierci spadkodawcy, a z dniem w którym spadkobierca dowiedział się, o tym że jest powołany do dziedziczenia. Powyższe jest zbieżne z aktualnym orzecznictwem Sądu Najwyższego („Przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. termin jest terminem zawitym prawa materialnego. Jego początek liczony jest w odniesieniu do każdego spadkobiercy od dnia, w którym dowiedział się on z właściwego, pewnego źródła o tytule powołania. Oznacza to, że oddzielnie liczony jest jego bieg zarówno co do każdego spadkobiercy, jak i co do każdego z tytułów powołania.” Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2015 r. Sygn. akt IV CSK 304/14).

Sposób i formę złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku regulują art. 1018 k.c. oraz art. 640 Kodeksu postępowania cywilnego. Oświadczenie takie należy złożyć przed sądem rejonowym lub przed notariuszem. Można je złożyć ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym. Sąd lub notariusz przesyła oświadczenie do sądu rejonowego właściwego miejscowo dla ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. Należy również pamiętać o braku możliwości odwołania tego oświadczenia.

Elementy jakie powinno zawierać oświadczenie o odrzuceniu spadku zostały zawarte w art. 641 k.p.c. Oświadczenie odrzuceniu spadku powinno zawierać: imię i nazwisko spadkodawcy, datę i miejsce jego śmierci oraz miejsce jego ostatniego zamieszkania; tytuł powołania do spadku tj. czy powołanie nastąpiło wg ustawy czy testamentu oraz treść złożonego oświadczenia, czyli oświadczenie o odrzuceniu spadku. Składający oświadczenie powinien wymienić w nim wszelkie wiadome mu osoby należące do kręgu spadkobierców ustawowych, jak również wszelkie testamenty. Do oświadczenia należy dołączyć wypis aktu zgonu spadkodawcy albo prawomocne orzeczenie sądu o uznaniu za zmarłego lub o stwierdzeniu zgonu.

Skutkiem złożenia skutecznego oświadczenia o odrzuceniu spadku, zawartym w art. 1020 k.c., jest wyłączenie od dziedziczenia spadkobiercy, który spadek odrzucił, tak jakby nie dożył otwarcia spadku. Oznacza to, że odrzucenie spadku może powodować, iż udział spadkowy przypada zstępnym odrzucającego, a jeśli ich nie ma to zostają powołane osoby dziedziczące po zmarłym w dalszej kolejności. Powyższe potwierdził Sąd Najwyższy w Postanowieniu z dnia 26 maja 1997 r. sygn. akt. I

CKU 8/97 „Odrzucenie spadku przez spadkobiercę wyłącza go od dziedziczenia tak, jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1020 k.c.), co w konsekwencji - stosownie do art. 931 § 2 k.c. - powoduje, że udział spadkowy tego spadkobiercy (o ile jest on, jak w sprawie niniejszej, dzieckiem spadkobiercy) przypada dzieciom w częściach równych.”